

**Dyrektora Instytutu Nauk Społecznych i Humanistycznych
Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu
z dnia 17 listopada 2023 roku**

**w sprawie przyjęcia
procedury dyplomowania na kierunkach studiów I stopnia Stosunki międzynarodowe,
Bezpieczeństwo transgraniczne, Historia i Filologia angielska prowadzonych
w Instytucie Nauk Społecznych i Humanistycznych
Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu**

Na podstawie Regulaminu Studiów Państwowej Akademii Nauk Stosowanych oraz Uchwały Senatu PANS nr SEK-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 roku w sprawie procedury dyplomowania na kierunkach studiów w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych, po uzyskaniu pozytywnej opinii Instytutowego zespołu ds. jakości kształcenia zarządzam, co następuje :

§ 1

Wprowadzam w Instytucie Nauk Społecznych i Humanistycznych Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu procedurę dyplomowania na **kierunkach studiów I stopnia Stosunki międzynarodowe, Bezpieczeństwo transgraniczne, Historia i Filologia angielska**, która stanowi załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Procedura dyplomowania obowiązuje od roku akademickiego 2023/2024.

Zatwierdza

PROREKTOR DS. STUDENCKICH
Państwowej Akademii Nauk Stosowanych
w Przemyślu

dr Robert Oliwa

DIREKTOR
Instytutu Nauk Społecznych i Humanistycznych
Państwowej Akademii Nauk Stosowanych
w Przemyślu

dr Andrzej Kawecki

Opis procedury dyplomowania

na kierunkach bezpieczeństwo transgraniczne, filologia angielska, historia oraz stosunki międzynarodowe studiów I stopnia prowadzonych w Instytucie Nauk Społecznych i Humanistycznych Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemyślu

§1

Seminarium dyplomowe oraz przygotowanie pracy dyplomowej

1. Wybór promotora spośród nauczycieli akademickich Instytutu Nauk Społecznych i Humanistycznych (ISH) dokonywany jest przez studentów najpóźniej do końca drugiego tygodnia semestru V oraz zgłaszany do Biura Obsługi Studenta PANS.
2. Dokonanie zmiany promotora pracy dyplomowej jest możliwe w szczególnie uzasadnionych przypadkach za zgodą Dyrektora ISH, nie później jednak niż do końca drugiego miesiąca od rozpoczęcia V semestru.
3. Tematy prac dyplomowych (licencjackich) promotorzy zgłaszają do Dyrektora ISH pisemnie nie później niż do końca drugiego miesiąca od rozpoczęcia semestru V.
4. Tematy prac licencjackich opiniowane są przez Rady programowe kierunku, a zatwierdzane przez Instytutowy zespół ds. jakości kształcenia działający w ISH.
5. Liczbę prac licencjackich, nad opracowaniem których sprawuje opiekę promotor, określa Dziekan Wydziału na podstawie obowiązujących w PANS przepisów prawa.
6. Obowiązkiem dyplomanta jest uczestniczenie w „Seminarium licencjackim”, również wtedy, gdy nauczyciel akademicki prowadzący „Seminarium” nie jest promotorem jego pracy dyplomowej. W takim przypadku dyplomant uczestniczy w „Seminarium licencjackim” prowadzonym przez innego pracownika PANS.
7. Maksymalną wielkość grupy seminaryjnej określa Dyrektor ISH.
8. Student przygotowuje pracę licencjacką pod kierunkiem promotora. Student jest zobowiązany do uzgadniania wszelkich kwestii dotyczących pracy z kierującym pracą (promotorem) w czasie pełnionych przez niego dyżurów lub w trakcie seminarium.
9. Warunkiem uzyskania zaliczenia z „Seminarium” w semestrze V jest obecność na zajęciach oraz przygotowanie uzgodnionego z promotorem tematu pracy, wybranego zakresu literatury i pisemnego konspektu pracy. W przypadku, gdy nauczyciel akademicki prowadzący „Seminarium” nie jest promotorem pracy dyplomowej, dokonuje on zaliczenia „Seminarium” na podstawie opinii promotora wyrażonej pisemnie w formie mailowej. Warunkiem uzyskania zaliczenia przedmiotu „Pisanie pracy dyplomowej” w semestrze VI jest poprawne merytorycznie i formalnie przygotowanie pracy.
10. Ostatecznym terminem złożenia pracy licencjackiej jest 30 czerwca. Na wniosek studenta lub promotora Dyrektor ISH może przedłużyć termin złożenia pracy o nie więcej niż 3 miesiące. W uzasadnionych przypadkach Dziekan Wydziału może przesunąć termin przedłużenia złożenia pracy licencjackiej o nie więcej niż miesiąc.

11. W razie dłuższej nieobecności promotora pracy dyplomowej Dyrektor ISH wyznacza innego nauczyciela akademickiego, który przejmuje obowiązek kierowania pracą.
12. Jeśli praca licencjacka nie zostanie złożona w terminach określonych powyżej, Rektor na wniosek Dziekana Wydziału skreśla studenta z listy studentów.
13. Praca dyplomowa powinna być złożona i zarejestrowana w Biurze Obsługi Studenta PANS co najmniej 10 dni przed planowanym egzaminem dyplomowym.

§2

Wytyczne merytoryczne i edycyjne pracy dyplomowej

1. Praca stanowi samodzielne, pisemne opracowanie określonego zagadnienia naukowego prezentujące ogólną wiedzę i umiejętności studenta związane z danym kierunkiem studiów, poziomem i specjalnością kształcenia oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania. Praca dyplomowa może mieć charakter przeglądowy, porządkujący lub sprawozdawczy. Podstawę przygotowania pracy dyplomowej może stanowić uprzednio opublikowany artykuł studenta w czasopiśmie naukowym lub wydawnictwie zwartym.
2. Przygotowanie pracy dyplomowej musi opierać się o istniejącą literaturę naukową, której nienaruszające praw autorskich wykorzystanie musi być wykazane w sposób uznany w literaturze naukowej (odsyłacze, cytaty, bibliografia). Praca powinna być logicznie spójna oraz językowo poprawna. Tezy i wnioski zawarte w pracy winny mieć podstawę w istniejącej literaturze przedmiotu, a także w przypadku prac badawczych oparte o udokumentowane własne badania dyplomanta przeprowadzone pod kierownictwem promotora.
3. Praca licencjacka musi zawierać wyodrębniony merytorycznie lub strukturalnie we wstępie lub pierwszym rozdziale fragment przedstawiający metodologię badań.
4. Podjęty w pracy licencjackiej problem badawczy powinien posiadać walory praktyczne odnoszące się do kierunku studiów.
5. Zaleca się, by praca licencjacka na kierunkach studiów: bezpieczeństwo transgraniczne, historia, stosunki międzynarodowe składała się z co najmniej 40 stron maszynopisu zgodnego z wymogami edytorskimi określonymi w części II niniejszego zarządzenia nie licząc strony tytułowej, spisu treści oraz bibliografii.
6. Zaleca się, by praca licencjacka na kierunku filologia angielska składała się z co najmniej 30 stron maszynopisu zgodnego z wymogami edytorskimi określonymi w części II niniejszego zarządzenia nie licząc strony tytułowej, spisu treści oraz bibliografii.
7. Praca licencjacka powinna zawierać (w następującej kolejności): 1) stronę tytułową według wzoru stanowiącego Załącznik nr 1 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 r.; 2) spis treści; 3) merytoryczną treść (wstęp, rozdziały i zakończenie); 4) bibliografię oraz wszelkie inne niezbędne dla pracy wykazy i załączniki, zwłaszcza wykazy tabel, ilustracji (rysunków, fotografii itp.).
8. Szczegółowe zasady edycji pracy licencjackiej zawierają *Wymogi edytorskie dotyczące tekstu pracy*, stanowiące część II niniejszego zarządzenia (dostępne również na stronie internetowej DOK PANS).
9. Do pracy dyplomowej student winien dołączyć: 1) oświadczenie dyplomanta o samodzielnym wykonaniu pracy według wzoru stanowiącego Załącznik nr 3 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23; 2) oświadczenie o nośniku elektronicznym według wzoru stanowiącego

Załącznik nr 4 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23; 3) oświadczenie dotyczące sposobu wykorzystania pracy według wzoru stanowiącego Załącznik nr 5 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23; 4) podanie o dopuszczeniu do egzaminu dyplomowego według wzoru stanowiącego Załącznik nr 6 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23.

10. Dwa egzemplarze ukończonej pracy dyplomowej, edytowane w formacie MS Word (lub kompatybilnym) w formie dwustronnego wydruku z miękką oprawą student składa w Biurze Obsługi Studenta PANS wraz z dodatkową wersją elektroniczną na płycie CD lub DVD w odpowiednio opisanej kopercie.

§3

Ocena oraz weryfikacja prac dyplomowych z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego

1. Przed ostatecznym zatwierdzeniem oraz oceną pracy promotor dokonuje jej sprawdzenia z wykorzystaniem programu antyplagiatowego (współpracującego z Ogólnopolskim Repozytorium Prac Dyplomowych) za pośrednictwem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Wydruk raportu z weryfikacji pracy dyplomowej w programie antyplagiatowym stanowi podstawę do sporządzenia recenzji pracy dyplomowej.
2. Sposób weryfikacji pracy dyplomowej z wykorzystaniem systemu antyplagiatowego, postępowanie przy obsłudze systemu antyplagiatowego oraz rodzaje współczynników raportu podobieństwa, będących podstawą do odpowiedniej interpretacji jego wyników zawiera Uchwała nr 9/2019 Senatu PWSW w Przemyślu z dnia 28 stycznia 2019 roku. Po zatwierdzeniu pracy dyplomowej promotor sporządza oświadczenie według wzoru stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 r.
3. W przypadku, gdy praca dyplomowa zostaje negatywnie zweryfikowana przez system antyplagiatowy i uznana przez promotora za niesamodzielną, nie może stanowić podstawy do nadania tytułu zawodowego, a dyplomant nie może zostać dopuszczony do jej obrony. O powyższym przypadku Dyrektor ISH powiadamia dyplomanta w formie pisemnej, a kopia decyzji wraz z raportem podobieństwa wygenerowanym z systemu antyplagiatowego oraz opinią promotora zostaje złożona w dokumentacji przebiegu studiów.
4. W przypadkach wątpliwych, co do naruszenia obowiązujących standardów dotyczących przygotowania pracy dyplomowej Dyrektor Instytutu powiadamia Instytutowy zespół ds. jakości kształcenia celem przeprowadzenia postępowania sprawdzającego.
5. W przypadku stwierdzenia naruszenia praw autorskich w pracy dyplomowej, Dyrektor ISH, po uzyskaniu stosownej opinii ze strony Instytutowego zespołu ds. jakości kształcenia oraz po konsultacji z koordynatorem kierunku studiów, zawiadamia Rektora PANS o podejrzeniu naruszenia praw autorskich i pokrewnych. W dalszym postępowaniu mają zastosowanie przepisy art. 312 ust. 3, 4, 5 oraz art. 287 ust 2, pkt 1-5 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.
6. Raport z weryfikacji pracy dyplomowej w programie antyplagiatowym oraz oświadczenie promotora o dopuszczeniu danej pracy do postępowania o nadanie tytułu zawodowego licencjata stanowiący Załącznik nr 2 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 r. powinny być złożone przez promotora co najmniej 10 dni przed planowanym egzaminem dyplomowym ze względu na to, iż stanowią one podstawę do rejestracji pracy dyplomowej w Biurze Obsługi Studenta PANS.

7. Praca dyplomowa jest oceniana przez promotora i recenzenta z wykorzystaniem formularza, którego wzór stanowi Załącznik nr 7 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 r. Spośród nauczycieli akademickich dokonujących oceny pracy (promotor i recenzent) przynajmniej jedna osoba powinna posiadać co najmniej stopień naukowy doktora. W przypadku, gdy jedna z ocen pracy jest negatywna, Dyrektor ISH podejmuje decyzję o powołaniu kolejnego recenzenta lub skierowaniu pracy do poprawy. W przypadku powołania kolejnego recenzenta jego opinia jest wiążąca, a na jej podstawie Dyrektor ISH podejmuje decyzję o dalszym toku postępowania.

§4

Egzamin dyplomowy

1. Termin egzaminu dyplomowego nie może być wyznaczony wcześniej niż 7 dni oraz nie później niż jeden miesiąc od daty złożenia pracy licencjackiej w Biurze Obsługi Studenta PANS. Termin egzaminu dyplomowego wyznacza Dziekan Wydziału.
2. Egzamin dyplomowy może odbyć się w terminie krótszym niż 7 dni od daty złożenia pracy licencjackiej w Biurze Obsługi Studenta PANS, o którym mowa w §4 pkt. 1, za zgodą Dziekana Wydziału na pisemny wniosek kierującego pracą dyplomową.
3. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją dyplomową powołaną przez Dziekana Wydziału, składającą się z przewodniczącego, promotora oraz recenzenta pracy dyplomowej.
4. Egzamin dyplomowy ma charakter ustny i obejmuje: (a) krótką prezentację pracy dyplomowej uwzględniającą przedstawienie tematu pracy, problemu badawczego, hipotez, metodologii, źródeł, struktury pracy oraz wniosków; (b) 3 pytania z zakresu wiedzy kierunkowej, wśród których 2 pytania zadawane są przez promotora a 1 pytanie przez recenzenta oraz (c) właściwą obronę pracy dyplomowej w postaci odpowiedzi na postawione pytania.
5. Każda z odpowiedzi dyplomanta jest oceniana przez komisję dyplomową, a obliczona średnia arytmetyczna (do drugiego miejsca po przecinku) stanowi ocenę egzaminu dyplomowego. Średnia ocen z egzaminu dyplomowego musi wynosić co najmniej 3,00.
6. Z przebiegu egzaminu dyplomowego sporządza się protokół według wzoru stanowiącego Załącznik nr 8 do Uchwały Senatu PANS nr PANS-BRE-0003/71/23 z dnia 23 października 2023 r., który powinien być podpisany przez członków Komisji.
7. Ogólna ocena studiów, ocena pracy dyplomowej oraz ostateczny wynik egzaminu dyplomowego ustalane są na podstawie Regulaminu Studiów PANS.
8. Niezwłocznie po złożeniu egzaminu dyplomowego zakończonego wynikiem pozytywnym, za pośrednictwem systemu POL-on, wprowadza się do ogólnopolskiego repozytorium prac dyplomowych następujące dane na temat pracy dyplomowej: 1) tytuł pracy dyplomowej; 2) imiona i nazwisko autora pracy dyplomowej; 3) imiona i nazwisko promotora pracy dyplomowej; 4) imiona i nazwiska recenzentów pracy dyplomowej; 5) nazwę uczelni; 6) datę egzaminu dyplomowego; 7) nazwę kierunku studiów; 8) treść pracy dyplomowej. Nie zamieszcza się w repozytorium prac zawierających informacje podlegające ochronie na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych.
9. W przypadku uzyskania z egzaminu dyplomowego oceny „niedostateczny” (2,0) albo nieusprawiedliwionego nieprzystąpienia do egzaminu w ustalonym terminie Dziekan Wydziału wyznacza drugi termin egzaminu jako ostateczny. Powtórny egzamin nie może zostać złożony wcześniej niż przed upływem jednego miesiąca i nie później niż po upływie dwóch miesięcy od

daty egzaminu pierwszego.

10. W przypadku niezłożenia egzaminu dyplomowego w drugim terminie Dziekan Wydziału występuje z wnioskiem do Rektora PANS o skreślenie z listy studentów.

§5

Procedura egzaminu dyplomowego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1. W nadzwyczajnych okolicznościach i na wniosek promotora Dziekan Wydziału może zarządzić przeprowadzenie egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (dalej jako tryb zdalny). Wzór wniosku promotora określa załącznik nr 1 do Zarządzenia Dyrektora ISH nr 11/2023 z dnia 17 listopada 2023 r.
2. Promotor kieruje wniosek, o którym mowa §5 ust. 1 wyłącznie za zgodą studenta, który zaświadcza tym samym o posiadaniu stosownych możliwości technicznych do odbycia egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym, w szczególności dysponowania odpowiednim urządzeniem wyposażonym w kamerę i mikrofon, jak i wyraża zgodę na czynności wyszczególnione §5 ust. 6 pkt. a-c. Wzory zgód studenta określają załącznik nr 2 oraz załącznik nr 3 do Zarządzenia Dyrektora ISH nr 11/2023 z dnia 17 listopada 2023 r
3. Egzamin dyplomowy w trybie zdalnym nie może zostać zorganizowany, jeśli student lub członkowie komisji nie dysponują odpowiednimi możliwościami technicznymi do jego przeprowadzenia, a PANS nie jest w stanie im takich możliwości technicznych zapewnić.
4. Egzamin dyplomowy odbywa się z wykorzystaniem narzędzi do pracy zdalnej zapewnianych przez PANS w Przemyślu. Na wniosek promotora Dziekan Wydziału może podjąć decyzję o organizacji egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym za pośrednictwem innej platformy umożliwiającej kształcenie na odległość pod warunkiem możliwości zapewnienia ochrony danych osobowych studenta i członków komisji.
5. Przed rozpoczęciem egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym student na żądanie przewodniczącego komisji ma obowiązek okazać do kamery urządzenia, z którego korzysta dowód osobisty lub inny dokument potwierdzający tożsamość. W przypadku braku możliwości jednoznacznej weryfikacji tożsamości studenta egzamin dyplomowy w trybie zdalnym nie może się odbyć.
6. Procedura egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym odbywa się według przepisów §4 z następującymi zastrzeżeniami:
 - a. Egzamin dyplomowy w trybie zdalnym jest nagrywany zgodnie z zasadami Zarządzenia nr PWSW-SEK-021/32/20 Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu z dnia 8 maja 2020 r.
 - b. W trakcie egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym w pomieszczeniu, w którym przebywa student nie może przebywać żadna inna osoba. Na żądanie przewodniczącego komisji student ma obowiązek okazać pomieszczenie, w którym przebywa w każdym momencie trwania egzaminu.
 - c. W trakcie egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym na ekranie urządzenia do komunikacji w trybie zdalnym, z którego korzysta student, nie mogą być otwarte żadne inne programy lub okna, aniżeli te, które są niezbędne do przeprowadzenia egzaminu. Na żądanie przewodniczącego komisji student ma obowiązek okazać pulpit urządzenia w każdym momencie trwania egzaminu, o ile takie okazanie jest możliwe technicznie.

- d. Niedopuszczalne jest wyłączenie przez studenta kamery i mikrofonu w trakcie trwania egzaminu dyplomowego w trybie zdalnym. Przez cały czas trwania egzaminu student musi przebywać w kadrze kamery z włączonym dźwiękiem. W przypadku stwierdzenia nieprzewidzianych i niezamierzonych przez studenta problemów technicznych skutkujących przerwaniem połączenia student ma obowiązek niezwłocznie podjąć próbę kolejnego połączenia.
7. W przypadku stwierdzenia naruszenia wymogów wskazanych w §5 ust. 6 pkt. b-d lub innego rodzaju działań pozwalających na uznanie, iż egzamin dyplomowy w trybie zdalnym nie jest samodzielny przewodniczący komisji zarządza przerwaniem egzaminu dyplomowego z oceną niedostateczną. W takim przypadku stosuje się przepisy §4 ust. 9 oraz §4 ust. 10.
8. Dziekan Wydziału zapewnia możliwość podpisania protokołu, o którym mowa w §4 ust. 6 wszystkim członkom komisji po zakończeniu egzaminu.
9. W przypadku stwierdzenia nieprzewidzianych i niezamierzonych problemów technicznych utrudniających właściwe przeprowadzenie egzaminu Dyrektor ISH na wniosek przewodniczącego komisji może uznać egzamin za nieodbyty i zarządzić jego termin od nowa zgodnie z przepisami §4 ust. 9 oraz §4 ust. 10.

§6

W kwestiach nieuregulowanych w niniejszej procedurze dyplomowania mają zastosowanie odpowiednie przepisy *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, rozporządzeń MNiSW, Regulaminu Studiów w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemysłu oraz przepisy pokrewne.

§7

Przepisy niniejszej procedury dyplomowania wchodzi w życie po zatwierdzeniu przez Prorektora ds. studenckich PANS w Przemysłu.

DYREKTOR
Instytutu Nauk Społecznych i Humanistycznych
Państwowej Akademii Nauk Stosowanych
w Przemysłu

dr Andrzej Kawecki

DZIEKAN
Wydziału Nauk Społecznych, Humanistycznych i Ochrony Zdrowia
Państwowej Akademii Nauk Stosowanych
w Przemysłu

dr hab. Marek Delong, prof. PANS